

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

БЪДИ ИНФОРМИРАН !

ЗАЩИТАВАЙ ПРАВАТА СИ !

СПАЗВАЙ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ !

КРАТКОСРОЧНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАШИТЕ КЛИЕНТИ

София, 2012

КРАТКОСРОЧНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ И ПОМОЩИ

Какви видове обезщетения и помощи се изплащат от държавното обществено осигуряване?

➤ **Парични обезщетения за:**

- Временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест, за санаторно-курортно лечение и прилежащ медицински преглед или изследване, карантина, отстраняване от работа по предписание на здравните органи, гледане на болен или на член от семейството под карантина, належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, както и за гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението или на детето;
- Трудоустрояване при временно намалена работоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест;
- Трудоустрояване поради бременност и кърмене;
- Бременност и раждане;
- Отглеждане на малко дете;
- При раждане на дете:
 - Когато майката и бащата се намират в брак или живеят в едно домакинство, бащата има право на 15-дневен отпуск при раждане на дете от датата на изписване на детето от лечебното заведение.
 - Осигуреният за общо заболяване и майчинство баща/осиновител има право на парично обезщетение при раждане на дете след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатък до 410 календарни дни.

➤ **Парични помощи:**

- за инвалидност поради общо заболяване, когато осигуреното лице няма необходимия осигурителен стаж за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване;
- при смърт на осигуреното лице.

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА ВРЕМЕННА НЕРАБОТОСПОСОБНОСТ

Кой има право на парично обезщетение за временна неработоспособност?

- Право на парично обезщетение имат осигурените за общо заболяване и майчинство, ако имат най-малко **6 месеца** осигурителен стаж за този риск. Изискването за 6 месеца осигурителен стаж не се отнася за лицата, ненавършили 18-годишна възраст и за придобиване право на парично обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване поради трудова злополука и професионална болест.

Въз основа на какви документи се изплащат паричните обезщетения?

Паричните обезщетения за временна неработоспособност се изплащат въз основа на:

- **Болничен лист** – издава се от органите на медицинската експертиза:
 - 1) еднолично от лекуващия лекар /лекаря по дентална медицина – до 14 календарни дни непрекъснато за едно или повече заболявания;
 - 2) от ЛКК – до 180 календарни дни и не повече от 30 дни еднократно;
 - 3) от ТЕЛК – когато временната неработоспособност е продължила повече от 6 месеца без прекъсване или 12 месеца с прекъсване в две предходни години и в годината на боледуването, при условие че са налице обективни признаци за възстановяване на работоспособността в следващите 6 месеца.
- **Други документи:**
 - 1) **Декларация по образец за банковата сметка** – Приложение № 7 към Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, към която се прилага и копие от документ, издаден от съответната банка, с данни за личната банкова сметка.
 - 2) Декларация от осигурителя относно правото на парично обезщетение – Приложение № 15 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване;
 - 3) Анкетен лист, когато е издаден болничен лист при случаите на: умишлено увреждане на здравето с цел получаване на отпуск или обезщетение, нарушаване на определения от здравните органи режим, временна неработоспособност поради употреба на алкохол, приемане на силно упойващо средство без лечебна цел или поради прояви, извършвани под въздействието на такива средства, хулигански и други противообществени прояви, неспазване на правилата за безопасна работа;
 - 4) Други специфични документи, в зависимост от характера на временната неработоспособност или трудоустрояването.

В какви срокове се представят документите в ТП на НОИ за изплащане на обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване ?

- **Работодателите** представят документите за изплащане на паричните обезщетения не по-късно от 2 работни дни след деня на изплащане на дължимите възнаграждения или част от тях. Когато възнагражденията са начислени, но не са изплатени или не са начислени – не по-късно от два работни дни след последния ден на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.
- **Самоосигуряващите се лица** – не по-късно от 11 дни след внасянето на дължимите авансово осигурителни вноски за съответния месец.
- Болничните листове за временна неработоспособност, **настъпила до 30 календарни дни от прекратяването на трудовия договор или осигуряването**, се представят до 5 работни дни след представянето им на осигурителя.

По какъв начин се изплащат паричните обезщетения?

- Паричните обезщетения и помощите от държавното обществено осигуряване се изчисляват и изплащат от Националния осигурителен институт на осигурените лица по декларирана от тях лична банкова сметка.
- В 15-дневен срок от получаването на документите ТП на НОИ изплаща на правоимащите лица паричните обезщетения по декларираните от тях лични разплащателни или спестовни безсрочни банкови сметки, като преводите се извършват два пъти седмично.

- Ако лицето няма право на обезщетение или помощ, длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащане на обезщетенията и помощите или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на НОИ, издава разпореждане за отказ в срок 15 работни дни. Един екземпляр от разпореждането за отказ се изпраща в 3-дневен срок от издаването му на лицето, което може да го обжалва пред ръководителя на ТП на НОИ в 14-дневен срок от получаването му.
- Разпореждането се отменя, ако в тригодишния давностен срок по Кодекса за социално осигуряване лицето или осигурителят представят нови или допълнителни доказателства, установяващи правото на обезщетение или помощ. Дължимите от държавното обществено осигуряване вземания се погасяват с изтичане на тригодишна давност, считано от 1 януари на годината, следваща годината, за която се отнасят.
- Длъжностното лице в териториалното поделение на НОИ издава разпореждане за спиране изплащането на обезщетенията за временна неработоспособност, трудова злополука и професионална болест, трудоустрояване, бременност и раждане и отглеждане на дете, когато са обжалвани актовете на медицинската експертиза или когато са представени доказателства, които могат да доведат до издаване на разпореждане за отказ или прекратяване изплащането на обезщетението.
- Отпускането и изчисляването на паричните обезщетения и помощи се извършва въз основа на данните, свързани с осигуряването на лицата, които осигурителите ежемесечно представят в териториалните дирекции на Националната агенция за приходите и от данните в декларацията по образец съгласно Приложение № 15 към Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, с попълнени данни от значение за правото на парични обезщетения.

От какво възнаграждение се определя обезщетението ?

- Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изчислява в размер **80 на сто**, а за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест – в размер **90 на сто** от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху които са внесени или дължими осигурителни вноски, а за самоосигуряващите се лица – внесени осигурителни вноски за общо заболяване и майчинство за периода от 18 календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на неработоспособността. Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване не може да надвишава среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението.
- За дните, включени в 18-месечния период, се взема предвид среднодневната минимална работна заплата за страната за съответния период, ако лицето:
 - не е било осигурено за общо заболяване и майчинство;
 - е ползвало неплатен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж;
 - е ползвало отпуск за отглеждане на малко дете;
 - е било осигурено по законодателството на друга държава по условията на международен договор, по който Република България е страна.
- За дните, включени в 18-месечния период, през които лицето е получавало парично обезщетение от общественото осигуряване за временна неработоспособност или за бременност и раждане, се взема предвид доходът, от който е определено паричното обезщетение.

- За периода до 31 декември 2012 г. осигурителят изплаща на осигуреното лице за първия, втория и третия работен ден от временната неработоспособност 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70 на сто от среднодневното уговорено възнаграждение.
- Сумата, от която се изчисляват паричните обезщетения, не може да бъде по-голяма от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за периода, от който се определят паричните обезщетения. За 2012 г. той е 2000 лв.

За какъв срок се изплаща обезщетението ?

- Паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест се изплаща от първия ден на настъпването до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.
- Когато временната неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест е настъпила до 30 календарни дни от прекратяването на трудовия договор или осигуряването, паричното обезщетение се изплаща за срока на неработоспособността, но за не повече от 30 календарни дни. В тези случаи паричното обезщетение не се изплаща на лица, които получават пенсия или обезщетение за оставане без работа, изплащано по Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование. Изплатените парични обезщетения за временна неработоспособност се възстановяват от лицата за периода, за който им е отпусната пенсия.
- Когато временната неработоспособност е настъпила преди прекратяване на срочни трудови и служебни правоотношения, договори за военна служба и договори за управление и контрол на търговски дружества, паричното обезщетение се изплаща за не повече от 30 календарни дни след прекратяване на правоотношенията или договорите. Ако временната неработоспособност е поради трудова злополука или професионална болест, паричното обезщетение се изплаща до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.

За какъв срок се изплащат обезщетения поради карантина или отстраняване от работа ?

- Парично обезщетение за временна неработоспособност поради карантина или отстраняване от работа по предписание на здравните органи се изплаща съответно за:
 - времето, за което осигуреният е под карантина;
 - времето на отстраняване от работа, ако осигуреният не може да бъде трудоустроен на друга подходяща работа през това време, но за не повече от 90 календарни дни през една календарна година.

Имат ли право лицата на обезщетения за санаторно-курортно лечение ?

- На неработоспособните лица, изпратени от здравните органи на санаторно-курортно лечение, парично обезщетение се изплаща за целия им престой, включително до три календарни дни за пътуване, в размерите, определени съответно за общо заболяване или за трудова злополука и професионална болест.

Кога и за какъв срок може да се получи обезщетение за гледане на болен член от семейството ?

- Парично обезщетение при условията и в размера на паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изплаща и за:

- гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болен член на семейството над 18-годишна възраст – на всеки осигурен до 10 календарни дни през една календарна година;
 - гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болно дете до 18-годишна възраст – до 60 календарни дни през една календарна година общо за всички осигурени членове на семейството; в този срок не се включва времето за гледане на дете по т. 3 - 5;
 - гледане на дете под карантина до 18-годишна възраст, болно от заразна болест – до изтичането на срока на карантината;
 - гледане на болно дете до 3-годишна възраст, настанено в заведение за болнична помощ заедно с осигурения – за времето, през което осигуреният е бил в заведението;
 - гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина – докато трае карантината.
- Паричното обезщетение по горните т. 2, 3, 4 и 5 се изплаща и за гледане на дете, настанено при близки, роднини или приемно семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.
- За един и същи осигурителен случай за едно и също време парично обезщетение за гледане на болен член от семейството може да се изплаща само на един осигурен член на семейството.
- За гледане на хронично болен член на семейството парично обезщетение се изплаща само при изостряне на заболяването.
- За членове на семейството на осигуреното лице се считат неговите възходящи и низходящи по права линия, съпругът и съпругата.

В кои случаи не се изплаща обезщетение ?

- Парично обезщетение за временна неработоспособност не се изплаща на осигурени лица, които:
- умишлено увреждат здравето си с цел да получават отпуск или обезщетение;
 - нарушават режима, определен от здравните органи – само за дните на нарушението;
 - са станали неработоспособни поради употреба на алкохол, приемане на силно упойващо средство без лечебна цел или поради прояви, извършвани под въздействието на такива средства;
 - са станали неработоспособни поради хулигански и други техни противообществени прояви, установени по съответния ред;
 - са станали неработоспособни поради неспазване от тях на правилата за безопасна работа, установено по съответния ред.
- В случаите по горните т. 3 и 4 срокът, за който не се изплаща обезщетение, не може да бъде по-дълъг от 15 календарни дни, а в случая по т. 5 – не по-дълъг от 3 календарни дни.
- Парично обезщетение за временна неработоспособност и за бременност и раждане не се изплаща на лица, упражняващи трудова дейност, която е основание за осигуряване за общо заболяване и майчинство през периодите, за които са издадени актове от здравните органи.

В кои случаи, в какъв размер и срок се изплаща паричното обезщетение при трудоустрояване ?

- При трудоустрояване поради временно намалена работоспособност вследствие на общо заболяване, трудова злополука или професионална болест на осигурения се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото му възнаграждение.
- Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение през 18-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, но не повече от среднодневния размер на максималния месечен осигурителен доход, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигуреният е работил по-малко от 18 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41 от Кодекса за социално осигуряване и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването.
- Паричното обезщетение се изплаща за времето на трудоустрояването, но за не повече от 6 месеца.

Кой и при какви условия може да получи парична помощ за инвалидност поради общо заболяване и помощ при смърт на осигурено лице?

- Право на парична помощ за инвалидност поради общо заболяване имат лицата, които нямат необходимия осигурителен стаж за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, ако са осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица. Помощта се изплаща в размер на 60-дневното обезщетение за временна неработоспособност, изчислено като обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване.
 - ❖ Отпуска се въз основа на заявление-декларация по образец съгласно Приложение № 5 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване. Към него се прилага копие от експертното решение на ТЕЛК /НЕЛК и копие от влязло в сила разпореждане за отказ за отпускане на лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване.
- Право на еднократна помощ при смърт на осигурено лице имат съпругът /съпругата, децата и родителите. Помощта се разпределя поравно между правоимащите лица и се изплаща в размер, определян ежегодно в Закона за бюджета на ДОО. За 2012 г. е 540 лв.
 - ❖ Отпуска се въз основа на подадена от всяко от правоимащите лица заявление-декларация по образец Приложение № 6 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване. Към него, поне един от наследниците, прилага: оригинално удостоверение за наследници; декларация в свободен текст, че родителите на починалото осигурено лице са живи или починали към момента на смъртта; копие от удостоверението за раждане на починалото осигурено лице.

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БРЕМЕННОСТ И РАЖДАНЕ И ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА МАЛКО ДЕТЕ

Какво трябва знаем относно обезщетението при трудоустрояване поради бременност или кърмене или напреднал етап на лечение ин-витро

- При трудоустрояване на друга работа поради бременност или кърмене на дете или напреднал етап на лечение ин-витро на осигурената жена се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото ѝ възнаграждение.

- Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение през 18-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, но не повече от среднодневния размер на максималния месечен осигурителен доход, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигурената е работила по-малко от 18 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41 от Кодекса за социално осигуряване и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването.
- В случай, че на новата работа трудоустроената получава среднодневно брутно трудово възнаграждение, по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, или среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, е по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, дневното обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение преди трудоустрояването и минималната дневна работна заплата, установена за страната.

Какво е условието за право на обезщетение за бременност и раждане ?

- Осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение за бременност и раждане вместо трудово възнаграждение, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

Какви документи се представят, за да се отпусне обезщетение за бременност и раждане?

- Декларация за лична, безсрочна банкова сметка – разплащателна или спестовна, по която да се превежда обезщетението. Подава се еднократно първия път, в който се получава обезщетение, изплащано от ТП на НОИ.
- Паричните обезщетения за бременност и раждане се изплащат въз основа на **болничен лист** за период от 135 календарни дни, разпределен в **3 болнични листа**, както следва:
 - За 45 календарни дни преди раждането – издава се еднолично от лекаря, който осъществява наблюдението на бременната.
 - За 42 календарни дни след раждането – от лекаря, който е водил раждането; ако раждането е станало без медицинско наблюдение – от личния лекар.
 - За 48 дни (остатъка до 135 календарни дни, в зависимост от датата на раждане на детето – дали се е родило преди или след термина) – от личния лекар на детето или от личния лекар на родилката. Към този болничен лист се прилага декларация за обстоятелствата за изплащането му по образец Приложение № 1 към Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.
 - Към всеки един болничен лист се прилага декларация – Приложение № 15, с попълнени от осигурителя данни относно правото на парични обезщетения.
- Паричните обезщетения при бременност и раждане за остатъка от 135 до 410 календарни дни се изплащат въз основа на заявление-декларация от осигуреното лице по образец Приложение № 2 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.
- Паричните обезщетения за отглеждане на малко дете и обезщетение при неизползване на допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете се отпускат въз основа на заявление-декларация от осигуреното лице по образец Приложение № 3 и № 4 със задължително попълнени данни от осигурителя (самоосигуряващия се) относно правото на паричните обезщетения.
- Паричните обезщетения на бащите за времето на 15-дневния отпуск при раждане на дете се изплаща въз основа на заявление-декларация от бащата по образец Приложение

№ 13 със задължително попълнени данни от осигурителя (самоосигуряващия се) относно правото на паричните обезщетения. Към него се прилага и: заверено от осигурителя копие от заповед за разрешаване на отпуски; документ (за самоосигуряващи се) или заверено от осигурителя копие на документ (за осигурено от работодател лице) от лечебното заведение, удостоверяващ датата на изписване на детето.

- Паричното обезщетение при раждане на дете след навършването на 6-месечна възраст на детето за остатък до 410 календарни дни, което се изплаща на бащата, поел неговото отглеждане, се изплаща въз основа на заявление-декларация по образец съгласно Приложение № 14. Към него се прилага заверено от осигурителя копие от заповед за разрешаването на отпуски; оригинал за справка и копие от удостоверението за раждане, когато детето не е български гражданин (за самоосигуряващи се) и само копие, заверено от осигурителя (за осигурено от работодател лице).

В какви срокове се представят документите за изплащане на обезщетение за бременност и раждане ?

- Документите за изплащане на обезщетение за бременност и раждане се представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт в следните срокове:
 - от работодателите, осигурителите и техните клонове и поделения – за всеки календарен месец не по-късно от два работни дни след деня на изплащане на дължимите възнаграждения или част от тях, а когато възнагражденията са начислени, но не са изплатени или не са начислени – не по-късно от два работни дни след последния ден на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът;
 - от самоосигуряващите се лица – не по-късно от 11 дни след внасянето на дължимите авансово осигурителни вноски за съответния месец.

Какъв е размерът на обезщетението при бременност и раждане ?

- Дневното парично обезщетение при бременност и раждане се определя в размер 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски, а за самоосигуряващите се лица – внесени осигурителни вноски за общо заболяване и майчинство за периода от 24 календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на временната неработоспособност поради бременност и раждане.
- Дневното парично обезщетение не може да бъде по-голямо от среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението, и по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, и се определя по реда на чл. 41, ал. 2 – 5 от Кодекса за социално осигуряване.
- При придобиване право на парично обезщетение при бременност и раждане през периода на изплащане на парично обезщетение за бременност и раждане или за отглеждане на дете обезщетението е в горепосочения размер за предходното дете, ако това е по-благоприятно за лицето.
- Когато лицето е осигурено на повече от едно основание, общият размер на дневното парично обезщетение не може да бъде по-малък от минималната дневна работна заплата, установена за страната.

За какъв срок се изплаща паричното обезщетение при бременност и раждане ?

- Осигурената за общо заболяване и майчинство майка има право на парично обезщетение при бременност и раждане за срок 410 календарни дни, от които 45 дни преди раждането.

- Когато раждането стане преди изтичането на 45 дни от началото на ползването на обезщетението, остатъкът до 45 дни се ползва след раждането.
- Когато детето е родено мъртво, почине или е дадено в детско заведение на пълна държавна издръжка или за осиновяване, майката има право на парично обезщетение до изтичане на 42 дни от раждането. Ако работоспособността на майката вследствие на раждането не е възстановена след 42-ия ден, срокът на обезщетението се продължава по преценка на здравните органи до възстановяване на нейната работоспособност. До изтичането на срока от 410-те дни това обезщетение се заплаща като обезщетение за бременност и раждане.
- Когато детето е дадено за осиновяване, настанено е в детско заведение на пълна държавна издръжка или почине след 42-ия ден от раждането, обезщетението за бременност и раждане се прекратява от следващия ден. В тези случаи, ако работоспособността на майката вследствие раждането не е възстановена, срокът на обезщетението се продължава по преценка на здравните органи до възстановяване на нейната работоспособност. До изтичането на срока от 410-те дни това обезщетение се заплаща като обезщетение за бременност и раждане.
- Осигурената или осигуреният за общо заболяване и майчинство, които осиновяват дете, имат право на обезщетение при раждане на дете в размер на разликата от възрастта на детето в деня на предаването му за осиновяване до изтичането на срока на полагащото се обезщетение за раждане.
- Осигуреният за общо заболяване и майчинство баща има право на парично обезщетение при раждане на дете в размера, определен за бременност и раждане, за срок до 15 календарни дни, през време на съответния отпуск по Кодекса на труда, ако има 12 месеца осигурителен стаж като осигурен за този риск.
- Осигуреният за общо заболяване и майчинство баща /осиновител има право на парично обезщетение при раждане на дете в размера, определен за бременност и раждане, след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатъка до 410 календарни дни, през време на съответния отпуск по Кодекса на труда, ако има 12 месеца осигурителен стаж като осигурен за този риск. Бащата може да ползва отпуска със съгласието на майката.

Кой може да получи обезщетението в случай на смърт или заболяване на майката

- При смърт или тежко заболяване на майката (осиновителката), което я възпрепятства да гледа детето, на лицето, което ползва отпуска по чл. 167 от Кодекса на труда, се изплаща паричното обезщетение при раждане на дете или за отглеждане на малко дете. Обезщетението се изплаща и на самоосигуряващите се лица, които са осигурени за общо заболяване и майчинство.

Има ли право лицето на обезщетение за бременност и раждане при прекратяване на осигуряването ?

- При прекратяване на осигуряването за общо заболяване и майчинство през време на получаване на обезщетение за бременност и раждане на осигуреното лице се изплаща парично обезщетение до изтичане на срока на обезщетението за бременност и раждане по чл. 50 от Кодекса за социално осигуряване или до изтичане на 410-те дни.

Какво е условието за право на обезщетение за отглеждане на малко дете ?

- Осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение за отглеждане на малко дете, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

В какъв срок се представят документите за изплащане на обезщетение за отглеждане на малко дете ?

- Документите за изплащане на обезщетение за отглеждане на малко дете се представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт в сроковете по чл. 40а от Кодекса за социално осигуряване (както за изплащане на обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване).

Какъв е размерът на обезщетението по време на допълнителния отпуск за отглеждане на малко дете и при какви условия се получава ?

- След изтичането на срока на обезщетението за бременност и раждане през време на допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете на майката (осиновителката) се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. За 2012 г. неговият размер е 240 лв.
- Когато допълнителният платен отпуск за отглеждането на малко дете вместо от майката (осиновителката) се ползва от бащата (осиновителя) или от лицето, което е поело отглеждането на детето, се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Това обезщетение се изплаща на настойника, когато той ползва отпуска по чл. 167, ал. 2 от Кодекса на труда.
- Обезщетението за отглеждане на малко дете се изплаща и на лицата, които ползват отпуск за отглеждане на дете до двегодишна възраст, настанено по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето.
- Паричното обезщетение за отглеждане на малко дете не се изплаща при смърт на детето, даване за осиновяване или при настаняване на детето в детски заведения, включително и детски ясли, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.
- Самоосигуряващите се лица, които са осигурени за общо заболяване и майчинство, също имат право на парично обезщетение за отглеждане на малко дете.

Какъв е размерът на обезщетението при неизползване на допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете и при какви условия се получава?

- Майката (осиновителката), която е осигурена за общо заболяване и майчинство и е имала право на обезщетение за отглеждане на малко дете, получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението за отглеждане на малко дете, ако:
 - не ползва допълнителния платен отпуск за отглеждане на малко дете или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;
 - самоосигуряващото се лице с право на обезщетение за отглеждане на малко дете започне да упражнява трудова дейност, за която се осигурява за общо заболяване и майчинство.
- Ако майката (осиновителката) е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата (осиновителя), това обезщетение се изплаща на бащата (осиновителя), а ако той е починал – на настойника. Обезщетението се изплаща, ако лицето, поело отглеждането на детето, е осигурено за общо заболяване и майчинство.
- Обезщетението в размер 50 на сто от обезщетението за отглеждане на малко дете не се изплаща, ако детето е настанено в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.

В какви срокове се представят документите при промяна на обстоятелствата, водещи до промяна в изплащането на обезщетенията и помощите?

- В срок 3 работни дни от промяната на обстоятелствата, свързани с изплащането на паричните обезщетения, осигурените лица представят на осигурителите декларация по образец съгласно Приложение № 12 към Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване и съответните доказателства към нея.
- Осигурителите представят декларацията и приложените към нея документи в ТП на НОИ в срок 3 работни дни от получаването им.
- Самоосигуряващите се лица представят в съответното ТП на НОИ декларацията и документите към нея в 3-дневен срок от промяната на обстоятелствата.

***За повече информация се обърнете към
съответното териториално поделение на
Националния осигурителен институт.***

София – 1303, бул. “Ал. Стамболийски” № 62-64
www.nssi.bg; www.noi.bg

2012 г.